

EUROPAKO HIRIEN KARTA GARAPEN JASANGARRIAREN BILA

Aalborg-eko Karta

I.zatia:

Adostasun aitormena: Europako hiriak garapen jasangarriaren bila.

II.zatia:

Garapen jasangarriko hiri europarren kanpaina.

III. zatia:

Programa 21aren tokiko ekimenetan parte hartzea: garapen jasangarriaren aldeko tokiko ekintza plana.

IZATIA. ADOSTASUN AITORMENA: EUROPAKO HIRIAK GARAPEN JASANGARRIAREN BILA

I.1 Europako hirien eginkizuna

Guk, Europako hiriok, Karta honen izenpetzaileok, adierazten dugu historian zehar inperio, estatu eta erregimenak ezagutu ditugula, eta hauek guztiak gainditu egin ditugu bizitza sozia1a gunetzat hartuta, eta gure ekonomiaren eragile eta kultura, ondare eta tradizioaren zaintzai1e izan gara. Familia eta auzoekin batera, hiriak izan dira gure gizarte eta estatuen oinarri, eta industriak, eskulangintzak, merkataritzak, hezkuntzak eta gobemuak bera izan dute gune.

Badakigu gaur egungo hiriko bizimoduak, bereziki, eginkizun eta lan banaketaren egiturak, lurraren okupazioak, garraioak, industri ekoizpenak, nekazaritzak, kontsumo eta aisialdi ekintzak, alegia, gure bizi mailak, gizadiak dituen ingurumeneko arazoaren arduradun egiten gaituela.

Hau guztia oso esanguratsua da kontuan hartuz gero, Europako biztan1egoaren %80a hirian bizi dela.

Ikasi dugu gaur egun herri industrializatueta dagoen ba1iabideen kontsumo maila ezin duela mundu osoko biztan1egoak lortu, eta, are gutxiago, ondorengo belauna1diek, kapitai natura1a suntsitu gabe.

Ziur gaude gizakion bizitza ezin dela planeta honetan eramangarria izan bideragarriak diren tokiko elkarerik gabe. Tokiko gobemua ingurumeneko arazoak dauden lekutik gertu dago, baita biztan1egoarengandik ere; beste gobemuekin gizakiaren eta naturaren ongizatearen ardura partekatzen du maila guztietan. Horren ondorioz, hiriekin zeregin erabakiorra dute bizimoduaren aldaketa prozesuan, kontsumoan, produkzioan eta espazioaren banaketaren eredueta.

I.2 Garapen jasangarriaren nozioak eta hastapenak

Guk, hiriok, ulertzen dugu garapen jasangarriaren kontzeptuak laguntzen digula gure bizimodua naturak duen transmititzeko gaitasunean oinarritzen. Ahalegintzen gara justizia soziala, ekonomia eramangarriak eta ingurugiro iraunkorra lortzen. Justizia sozialak nahitanahiez ekonomia jasangarria eta zuzentasuna behar ditu, eta hauek aldi berean, ingurunea era jasangarrian erabiltzea.

Ingurunea era jasangarrian erabiltzeak esan nahi du kapital naturala babestu behar dela. Horrek eskatzen du gure baliabide natural, hidriko eta energia berriztagarrien kontsumoak ez gainditzea berritzeko sistema naturalen gaitasuna eta berriztagarriak ez diren baliabideak kontsumitzen ditugun abiadurak ez dezala gainditu baliabide berriztagarri iraunkorren ordezkatzeko erritmoa.

Ingurunea modu eramangarrian erabiltzeak, aldi berean, esan nahi du poluitzaile igorpen erritmoak ez dezala gainditu aireak, urak eta lurrak zurgatu eta prozesatzeko duten gaitasuna.

Honetaz gain, eskatzen du eusteko aniztasun biologiko, osasun publiko, airearen kalitate, ur eta lurrari, hala, bizia, ongizatea eta flora eta fauna babesteko behin betiko.

I.3 Tokiko estrategiak garapen jasangarri-aren bila

Guk, hiriok, garbi daukagu hiria dela, hasiera batean, mundu modernoari erasotzen dioten hainbat desoreka arkitektoniko, sozial, ekonomiko, politiko, ingurumeneko, eta baliabide naturalei ekiteko entitaterik handiena, eta aldi berean, unitaterik txikiena da arazoak era integratzaile, holistiko eta jasangarrian behar bezala konpontzeko. Hiri guztiak desberdinak direnez, nor bere bideak aurkitu behar ditu garapen jasangarrirantz. Horren hastapenak politika guztietan sartuko ditugu eta gure indarra izango da tokiko mailari egokitutako estrategien oinarri.

I.4 Garapen jasangarria oreka bilatzeko tokiko prozesu sortzaile moduan

Guk, hiriok, onartzen dugu garapen jasangarria ez dela, ez ametsa, ez egoera aldaezina; baizik eta, maila honetan erabakiak hartzeko. Alderdi guztietara zabaltzen den orekaren aldeko tokiko prozesu sortzailea. Oreka bidean doan ' hiriko ekosistemak bultzatzen dituzten ekintzei buruzko etengabeko informazioaren itzulera ahalbidetzen du, baita bertatik urruntzen dutena ere. Hiriko kudeaketa, antzeko prozesu batean jasotako informazioan oinarritzean, hiriako sotasun organikoa dirudi eta ekimen garrantzitsu guztien ondorenak nabarmentzen dira. Honelako prozesu baten bidez, hiriak eta tokiko biztanlegoak jakinaren gainean egin dezake aukera, eta garapen jasangarrian oinarritutako kudeaketa sistema batek ahalbidetzen du eragina jasoko duten pertsonen interesako rdezkatzeko erabakiak hartzeaz gain, ondorengo belaunaldi-etakoenak ere hartzea.

I.5 Negoziazio irekien bidez arazoei konponbidea eman

Guk, hiriok, aitortzen dugu gure arazoak ezin dizkiegula erkidego handiagoei pasa, ezta ondorengo belaunaldiari ere. Beraz, arazoak eta desorekak guk geuk konpondu behar ditugu, eta, hala behar izanez gero, nazioko eta eskualdeko erakundeen laguntzarekin. Horixe da hitzarmenaren hastapena, eta hastapen horren erabilerak askatasun handiagoa emango dio bere jarduerari ekiteko.

I.6 Hiriko ekonomia garapen jasangarriarentzat

Guk, hiriok, gure garapen ekonomikoaren faktore murriztailea gure natura-kapital izatera pasa dela ulertzen dugu, haizea, lurra, ura eta basoak barne. Beraz, natura-kapital horretan inbertitu behar dugu, ondoren datorren lehentasun zerrenda errespetatuz:

1. Gaur egun dagoen kapital naturala kontserbatzeko inbertitu (lur azpiko ur erreserbak, lurra, espezie arraroen bizilekua).

2. Kapital naturalaren hazkundera sustatu egungo ustiapen neurria murriztu. (Adibidez: berriztagarriak ez diren energienak.)

3. Kapital naturalek erreserbei buruz duten presioa arindu berriak sortuz; hala nola, baso naturaletan erabilitako presioa arintzeko aisialdirako parkeak jarri hirietan.

4. Produktuen azken etekina areagotu, adibidez:

etekin energetiko handia duteneraikinena edo ingurumena errespetatzen duten hiriko garraloena.

I.7 Justizia soziala hirietan garapen jasangarria lortzeko

Gu, hiriok, kontziente gara ingurumen-arazoekin behartsuenak direla kaltetuenak (zarata, trafikoak sortzen duen kutsadura, aisialdirako instalaziorik eza, osasunerako kaltegarriak diren etxebizitzak, berdegunerik eza...); eta, arazo hauei aurre egiteko bitarteko gutxien dituztenak dira. Ondasunen banaketa ezberdina du eraman ezin den jokabide honek arrazoi; eta honela, aldaketa nekezagoa egiten da. Herritarren oinarriko gizarte-premiak sartzeko asmoa dugu; hala nola: osasun, enplegu eta etxebizitza-programak ingurunea babesteko. Lehen esperientziekin bizimolde eramangarriak ikasi nahi ditugu; eta honela, hiritarren bizi kalitatea hobetzen lagun dezakegu, soilik kontsumoa maximizatu ordez.

Erkideak aurrera modu eramangarrian egin dezan lagunduko duten lanpostuak sortzen saiatuko gara, eta horrela, langabetuen kopurua jaitsi egingo da. Enplegua erakarri edo sortzerakoan, garapen jasangarria kontuan izanda ebaluatuko ditugu aukera ekonomikoak, lanpostu berriak eta garapen eramangarriak dituen oinarrien arabera produktu iraunkorrak sortzen laguntze aldera.

I.8 Lurraren okupazio jasangarria

Guk, hiriok, aitortzen dugu garrantzi handia duela gure herriko agintariek lurraldea antolatzeko politika eraginkorrak erabiltzeak, plangintza guztietan ingurugiroaren ebaluaketa estrategikoa izango dutenak. Hirietako kontzentrazio handiek eskaintzen dituzten aukerak aprobetxatu behar ditugu garraio publiko eraginkorrez eta energiaz hornitzeko; eta, aldi berean, giza-dimentsioaren garapenari eutsi. Hirietako erdialdean berrikuntza-programekin hasterakoan, eta hiri inguruetan toki berriak planifikatzerakoan, ahalegintzen gara zenbait funtzio elkartzeko mugikortasuna murriztu nahian. Eskualdeen artean dagoen bidezko menpekotasun kontzeptuak mendia eta hiriaren artean dagoen fluxua orekatzen lagundu behar digu, eta galarazi hiriek kanpoaldeko eremuetan baliabide ustiaketa baino ez egitea.

I.9 Hiriko mugikortasun jasangarria

Guk, hiriok, ahalegindu behar dugu hirietara heltzeko bideak errazten, eta hiritarren ongizateari eta bizimoldeari eutsi ahala garraioak murrizten. Badakigu hiri bidefagarri batentzat ezinbestekoa dela behartutako mugikortasuna murriztea, eta ibilgailu motordunen erabilera beharrezkoa ez denean horren sustapena murriztea. Ingurumena errespetatzen duten garraioei lehentasuna emango diegu (bereiziki oinez edo txirringaz egiten direnei, edo garraio publikoei), eta gure planifikazio esfortzuetan abiapuntuan jarriko dugu bitarteko hauen konbinaketa. Hirietako zenbait garraio motordunek beste betekizun lagungarri bat ere izan behar dute, alegia, hiriko zerbitzuetara iristea erraztu eta hirietako ekonomi jarduerari eutsi.

I.10 Munduko klima aldaketaren ardura

Guk, hiriok, onartzen dugu planetaren berotasunak inguru naturalerako, hirietarako eta datozen belaunaldietarako arrisku garrantzitsuak izan ditzakeela. Arrisku hauek erantzun egokia behar dute negutegi efektuaren gas igoerak aurrera egin ez dezan eta ondoren ahalik eta

azkarren murrizteko. Era berean, berebiziko garrantzia du biomasaren munduko baliabiadeak babesteak, besteak beste, basoak eta fitoplanktonak, planetaren karbono zikloan garrantzi handia baitute. Erregai fosilen igorpenen jaitsierak ekimen politika bat behar du, hiria energi sistema bezala eta alternatibak luze eta zabal aztertu ondoren. Irtenbide jasangarri bakarrak berriztagarriak diren energia iturriak dira.

I.11 Ekosistemen intoxikazioaren prebentzioa

Gu, hiriok, uretan, lurrian eta e1ikagietan dauden sustantzia toxikoak eta arriskutsuak ugaltzen ari direla jabetu gara, eta gauza hauek guztiak jendearen osasunerako eta ekosistemarako gero eta mehatxu handiagoak dira. Dauzkagun bitarteko guztiekin kutsadura geldiarazten eta sorreran aurre egiten ahaleginduko gara.

I.12 Tokiko autokudeaketa, beharrezko baldintza moduan

Gu, hiriok, bizimodu eramangarriak garatzeko beharrezkoak diren indarra, ezagutza eta sormen potentziala dauzkagula ziur gaude; baita gure kolektibitateak sortzeko eta kudeatzeko garapen jasangarrien perspektiban ere. Neurri batean, gure herrietako ordezkariak, modu demokratikoan hautatuak izan direnak, prest egongo 1irateke gure hirien berrantolaketako ardura beren gain hartzeko; garapen jasangarriari begira beti ere. Apustu honi aurre egiteko hiriek dutengaitasuna, subsidiariedade-printzi-pioaren arabera ematen zaien autokudeaketaren eskubideen menpe legoke.

Ezinbesiekoa da tokiko agintariak behar adina ahalmen eta finantza-laguntza tinkoa izatea.

I.13 Hiritarren protagonismoa eta herriaren partehartzea

Guk, hiriok, "Programa 21" delakoaren agindupean hitz ematen dugu, Rio de Janeiroko goi-bileran onartutako txosten garrantzitsuak agindu bezala, gure herrietako alderdi guztiekin lan egingo dugula -herritarrak, lantegiak, talde interesatuak- aipatu Programari laguntzeko tokian tokiko plangintza egiterakoan.

Aintzakotzat hartzen dugu Europako Batasunak ingurugiro alorrean egin duen deia bosgarren ekintza-programan "Jasangarria den garapenaren bila" programan hain zuzen, eta herriko sektore guztietara eramateko ardura guk ere hartuko dugu.

Beraz, gure lanak parte hartzen duten talde guztieñ lankidetzan oinarrituta izango dira. Hiritar eta talde ikertzaile guztiek informazioa eskura izango dute; eta lekuan lekuko prozesuetan erabakiak hartzeko aukera ere bai. Garapen jasangarriaren gaian, nola edo hala, hezkuntza eta formazioa lortu nahi ditugu; jende xumearentzat ezezik, ordezkari hautetsi guztientzat eta bertako administrazioetako langileentzat ere bai.

I.14 Hirien kudeaketa-tresnak, garapen jasangarriaren bila zuzenduak

Guk, hiriok, hirien kudeaketako planteamendu ekosistematikoa lortzeko tresna politikoak eta teknikoak erabiliko ditugula hitz ematen dugu. Tresna mota asko erabiliko ditugu, bai ingurumen-datuak biltzeko eta aztertzeko, bai ingurumen-plangintzak egiteko; era berean erabiliko ditugu arauzko tresnak, ekonomia- eta komunikaziokoak, besteak beste arauak, zergak eta eskubideak, eta azkenik sensibilizazio-tresnak baliatuko ditugu, herritarren partehartzea barne. Ingurunearen kontabilitate sistema berriak sortzen ahaleginduko gara, gure baliabide naturalen kudeaketa baimentzeko, eta gure bitarteko artifiziala den "dirua" bezain eraginkorrak izan daitezzen.

Badakigu gure erabakiak eta gure kontrolak, bereziki ingurumenaren zaintza, kontu-ikuskerak, ingurumen-eraginaren ebaluazioa, kontabilitatea, balantzeak eta txostenak, oinarritu behar ditugula hainbat adierazletan, esate batera hiriko ingurugiro-kalitatea, hiriko fluxu eta ereduak eta, batik bat, hiriko sistemak jasangarri diren ala ez adierazten dutenak.

Guk, hiriok, aitortzen dugu Europako hiri askotan arrakastaz ezarri direla hainbat politika eta ingurumen-jarduera positiboak. Jarduera hauek, jasangarri ez den garapena oztopatzeko eta moteltzeko baliabideak dira, beraiek bakarrik ezin badiote ere bueltarik eman gizartearen joera honi.

Hala ere, oinarri ekologiko tinko honekin hiriak, egoera ezin hobean daude lehen urratsa emateko eta politika hauek bere administrazio sistemaren jardueran martxan jartzeko, tokiko hiri-ekonomiak kudeatzeko garapen jasangarriaren alderdi guztiak biltzen dituen prozesu baten bitartez. Prozesu honetan, gure estrategiak eta eskarmentuak sortu, neurtu eta kontuan edukitzera behartuta gaude.

II ZATIA

Garapen jasangarriko hiri europarren kanpaina

Guk, Europako hiriok, Karta honen izenpetzaileok, tokiko arrakasta eta eskarmentuetatik abiatuta, garapen jasangarriaren prozesuaren alde elkarrekin lan egingo dugu. Tokian tokiko epe luzeko ekintza

planak egiteko elkarri adorea emango diogu; (tokiko 21aren plangintzak) honela, agintarien arteko elkarlan indartuz eta prozesu hau ingurumen-gaietako Europako Batasuneko ekimenetan integratuz.

Garapen jasangarriko Europako hirien kanpaina indarrean jarriko dugu, hirien garapen jasangarriaren aldeko lanetan laguntzeko eta adore emateko. Kanpaina honen lehen zatiak bi urteko iraupena izango du eta 1996an egingo den garapen jasangarriko hiriei buruzko Europako bigarren hitzaldian ebaluaketako helburu izango da.

Tokiko agintari guztiak bai hirietakoak, bai herri txikietakoak edo probintzietakoak, baita Europako tokiko agintari guztiak ere, Karta hau sinatzera eta bere gain hartzera gonbidatzen ditugu kanpaina honen bidez.

Europako agintari sare handi guztiei kanpaina koordinatzeko eskatzen diegu. Sare hauen ordezkariekin osatutako koordinazio batzordea sortuko da. Inongo sareetan parte hartzen ez duten tokiko agintariei kontuak eskatuko zaizkie.

Kanpaina honen helbururik garrantzitsuenak honako hauek izango dira:

.Europako hirien arteko laguntza erraztea, garapen jasangarriantzez zuzendutako politikak sortzeko eta ezartzeko.

.Tokiko mailan eskarmentu zuzenei buruzko informazioa jasotzea eta zabaltzea.

.Tokiko beste agi-tari guztien artean garapen jasangarriaren bila has daitezen sustatzea.

.Kartaren sinatzaile berriak lortzea.

."Garapen jasangarriko hiriaren saria" urtero antolatzea.

.Europako Batzordeari gomendio politikoak egitea.

.Hiriko ingurugiroari buruzko aditu taldeari garapen jasangarriko hirien txostenak egiten laguntzea.

.Erabakiak hartzen dituzten tokiko arduradunei, Europako Batasuneko bidezko gomendioak eta legegintza ezartzen laguntzea.

.Kanpainaren informazio aldizkaria kaleratzea.

Jarduera hauek kanpainaren koordinazioa eskatuko dute. Beste erakunde batzuk ere kanpaina honetan gogotsu parte hartzera gonbidatuko ditugu.

III ZATIA

Programa 21 en tokiko ekimenetan parte hartzea: garapen jasangarriaren aldeko tokiko plangintza prozesuak

Guk, hiri europarrok, Karta honen izenpetzai1eok, garapen jasangarriko Europako hirien kanpainarekin bat eginez eta sinatuz, hitza ematen dugu 2000 urt-aren amaierarako Tokiko Programa 21 i dagokionez gure komunitateetan adostasuna lortzen ahaleginduko garela. Honela, Programa 21en 28. atalak ezarritako agindua betetzen dugu, 1992ko ekainean Rioko Biltzarrean erabaki zen bezala. Gure tokiko ekintza planaren bitartez, Europako Batasuneko bosgarren ingurumen-ekintza programa, "Garapen jasangarriaren bila", burutzen lagunduko dugu. Programa 21 en tokiko laguntza ekimenak Karta honetako lehen zatian oinarrituz burutuko dira.

Tokiko ekintza plan bat prestatzeko prozesuak ondorengo urratsak bete behar dituela proposatzen dugu:

.Egun dauden plangintza eta finantza ereduako nartzea, baita beste plan eta programa batzuk ere.

.Galdeketa publiko zabal baten bitartez arazoak eta haien arrazoiak sistematikoki identifikatzea.

.Zeregin lehentasunak finkatzea identifikatutako arazoei aurre egiteko.

.Garapen jasangarria duen erkide-eredu bat sortzea, sektore guztiek parte hartuko duten prozesu partehartzaile baten bitartez.

.Aukera estrategiko altematiboak kontuan hartu eta ebaluatzea.

.Epe luzeko tokiko ekintza plan bat finkatzea garapen jasangarriari begira, helburu neurgarriak barne

.Plana nola gauzatuko den programatzea eta egutegi bat eta kideen arteko erantzunkizun banaketaren adierazpen bat prestatzea

.Plana nola gauzatzen den jarraitzeko eta haren berri emateko sistemak eta pozedurak finkatzea

Berrikusi egin beharko dugu gure tokiko agintarien barne hitzarmenak egokiak eta erangikorako te diren Tokiko Programa 21en ekimenak behar bezala garatzeko, garapen jasangarriari begira egingo diren epe luzeko tokiko ekintza planak barne. Beste ahalegin batzuk ere beharko dira antolatzeko gaitasuna hobetzeko, hau da, berriz aztertu beharko dira hitzarmen po1itikoak, prozedura administra-tiboak, lan korporatibo eta interdisziplinarioa, eskura dauden giza ba1iabideak eta agintarien arteko lankidetzeta, elkarteak eta sareak.